

LA MORTALITAT DELS RELIGIOSOS DEL CONVENT DE JESÚS DE TORTOSA, O.F.M. (SEGLES XVI-XIX)

Gerard Martí i Brull
Soledat Farnés i Julià

El Convent de Jesús de Tortosa, també dit de Sant Bernabé de Jesús, pertanyia a l'Orde dels Franciscans. Va ser fundat l'any 1429 i el 1524 s'hi va establir la Santa Recol·lecció, que va perdurar fins a l'exclaustració del 1835.

Estava situat a prop de la ciutat de Tortosa, a l'altra banda del riu Ebre, on avui es troba el Raval de Jesús.

La font utilitzada per aquesta comunicació és un *Libro de óbitos del Convento de San Bernabé de Jesús de Tortosa en el qual se hallarán escritos los Religiosos que de este Convento murieron, desde el año 1587*.

Es tracta d'un manuscrit que es conserva a l'Arxiu Històric Provincial dels Franciscans de Catalunya, a Barcelona, en paper, relligat en pergami, de 210x150 mm. (ms. 4-053, signatura 4/B/11). Té un total de 284 pàgines, de les quals estan escrites només 118, està confegit per diverses mans i el seu estat de conservació és bo.

La redacció d'aquest llibre s'inicia l'any 1767, amb la intenció de recollir la memòria i les circumstàncies de la vida, mort i sepultura dels religiosos del Convent de Jesús de Tortosa. S'origina per manament del P. fra Ignasi Ros, Predicador General, Definidor de la Santa Recol·lecció de la Província de Catalunya i Comissari Apostòlic, el qual vol que *"cada uno de los Conventos de la Santa Recolección tenga mui presente la noticia de sus particulares difuntos"*.

Així, l'any 1767 es va procedir a fer un llistat de tots els religiosos recollectes morts en aquest Convent amb anterioritat a aquesta data, buscant referències en el Llibre d'òbits de la Província i en les Taules Capitolars, cercant també totes les notícies possibles en l'Arxiu de la Santa Recol·lecció i en el Convent mateix.

A partir del citat any 1767 i a continuació d'aquest llistat es va procedir a registrar, any rera any, les defuncions dels religiosos que morien al Convent o que hi estaven relacionats, consignant també abundants referències a l'origen, estudis i càrrecs del finat, amb les circumstàncies de la seva mort. D'aquesta manera es va formar una sèrie contínua que s'acaba el 1835, l'any de l'exclaustració.

DEFUNCIONS DEL 1587 AL 1767

Aquesta primera part està redactada per una única mà. El total d'individus consignats són 100; el primer mor el 4 de gener del 1587 i l'últim l'11 de febrer del 1766. Les notícies són molt curtes i incompletes i poques vegades es donen referències concretes a la causa de la mort.

Entre aquells casos on sí consten les circumstàncies de la mort destaquen els afectats per l'epidèmia dels anys 1649 i 1650, on trobem explícitament almenys 7 defuncions "*de contagio*" (núms. 38-40 i 42-45).

Llevat d'això, el nombre més gran de morts són "*de apoplexia*" en 3 ocasions (núms. 83, 84 i 100), els anys 1737, 1738 i 1766.

Segueixen dos casos de calentura: "*recias calenturas*" (núm. 32) i "*malignas*" calenturas (núm. 82); i altres dos citats com a "*enfermedad natural*" (núms. 75 i 95) més un que "*murió de muy avanzada edad*" (núm. 88).

A continuació tenim una mort per "*enfermedad de thysis*" l'any 1733 (núm. 81), una altra "*de una dierrea que le continuó ocho días*" (núm. 85) i una tercera causada per "*una inflamación interna*" (núm. 94).

Finalment, el 15 d'octubre del 1742 hi ha un únic cas d'un ofegat al riu Ebre, del qual no es troba el cos:

"Tirando de un barco por la orilla del río Ebro, para transportar ladrillos para la obra del convento nuevo, cayó en el río y sin poderle socorrer alguno se ahogó y hundió luego..." (núm. 87).

Aquestes són totes les notícies que trobem en aquesta primera part del manuscrit referents a les causes de la mort dels religiosos del Convent. Només queda citar el cas d'un dels frares del qual no es diu la seva malaltia final, però sí es dona notícia de la seva deficient alimentació, ja que "*seis meses antes de su muerte, sólo se alimentó con pan y agua, ejercitando en esto y con sus accidentes una religiosa resignación y paciencia*" (núm. 97).

DEFUNCIONS DEL 1767 AL 1835

Aquesta segona part està redactada per diverses mans, estenent-se per un període de 68 anys. S'inicia amb l'epígraf "*Continuación del presente libro. Serie y partidas de todos los Religiosos, que en este Convento de San Bernabé de Jesús de Tortosa, abrán fallecido desde el año 1767*" (pàg. 61).

El total d'individus consignats és de 83 (números 101 a 183); el primer mor el 29 d'agost del 1768 i l'últim el 12 de juliol del 1835.

Les notícies sobre la vida de cada religiós són ara molt més completes, donant referències a la data i lloc de naixement, data i lloc d'entrada i de professió en l'Orde, estudis realitzats, càrrecs exercits i causa i circumstàncies generalment força detallades de la seva mort.

Només en dues ocasions tenim una escassetat important de dades, que afecten sobretot a les dates (naixement, professió i fins i tot de la mort). Això correspon a greus moments de la història del Convent, com ara el setge i la conquesta de Tortosa per part de les tropes napoleòniques (1810), i el període que va des del trienni liberal (1821-1823) fins a l'exclaustració (1835).

Efectivament, els 10 únics casos en què no consta la causa de la mort els trobem entre els anys 1810 al 1835 (núms. 145, 146, 148, 149, 152, 154, 165-167 i 183).

Per tenir una visió global de tots els casos, vegem un quadre de percentatges sobre el total d'aquests 83 casos, tenint en compte que cada persona es veia afectada generalment de diverses malalties:

Febres: 34 casos	27'22 %
febre groga: 11	
calentura: 10	
calentura inflamatòria: 4	
calentura lenta: 3	
pútrida: 3	
terciana: 2 (paludisme)	
quartana: 1 (paludisme)	
Hepato-digestiu: 18 casos	14'94 %
vòmit: 5	
relaxació d'estómac: 4	
inapetència: 3	
vòmit de sang: 2	
icterícia: 2	
obstruccions: 1	
malaltia d'estómac: 1	
Neurològic o psiquiàtric: 17 casos	14'11 %
apoplexia: 11	
malenconia: 3	
hipocondria: 2	
mania: 1	
Respiratori: 16 casos	13'28 %
patir del "pit": 5	
pulmonia: 4	
refredat: 2	
sufocació del "pit": 2	
asma: 1	
tisi: 1	
tos 1	
Dermatològic: 5 casos	4'15 %
humor salat: 3	
erisipela: 1	
tabardillo: 1	
Mort violenta : 4 casos	3'32 %
ofegat: 2	
caiguda: 1	
mort a la guerra: 1	
Renal: 3 casos	2'49 %
pedra: 1	
dolors nefrítics: 1	
retenció d'orina: 1	
Infeccions: 2 casos	1'66 %
carboncle: 1	
còlera-morbo: 1	

Altres: inflamació: 3	2'49 %
còlic: 1	0'83 %
fistula: 1	0'83 %
gota: 1	0'83 %
hidropesia: 1	0'83 %
tumor: 1	0'83 %
No consta: 10 casos	8'3 %

A continuació s'exposen les malalties que afecten els 73 individus dels quals sí es consigna la causa de la mort.

Apoplexia

Sota aquest nom s'hi consignen una gran quantitat de casos, fins a un total d'11 (núms. 114, 118, 128, 135, 136, 138, 153, 171, 172, 174 i 175).

De vegades la mort és molt ràpida, però generalment sobreviuen uns quans dies, mesos i fins i tot anys. En aquests casos se'ns descriu el procés de deteriorament de la qualitat de vida en què entra l'afectat, tot perdent la parla, el domini d'un costat del cos i, a poc a poc, la capacitat per valdre's per sí mateix, havent de romandre al llit de la seva cel·la fins que esdevé la mort.

L'única ocasió en què trobem referències concretes a remeis per l'apoplexia és el cas de fra Vicent Armengol (núm. 128), que patia de "*mal de gota*", al qual se li va fer una sagnia amb la llanceta en el moment de l'atac, cosa que no va evitar que quedés baldat. En el cas d'Isidre Muntaner (núm. 174) relacionen l'atac apoplètic amb un esforç físic que havia fet l'afectat en anar a peu de Tortosa a Ulldecona, tot i ser de "*avanzada edad de 68 años y a más dominado de una accidente habitual*". Fra Josep Pau havia patit durant molts anys d'humor salat (núm. 138).

Asma

Fra Francesc Cartes ja feia molts anys que en patia. Va morir d'un atac d'asma després d'un mes i mig amb "*calentura*", havent passat els darrers 15 dies al llit (núm. 102).

Calentura

Les referències a "*calentura*" són molt variades i sovint imprecises. En dues ocasions es dona com a única causa de la mort (núms. 106 i 151). Sovint van relacionades amb d'altres afeccions com ara asma (núm. 102), hipocondria (núm. 108), quartana, icterícia i inflamació del fetge (núm. 119), tisi (núm. 123), fistula (núm. 126) o tos (núm. 127), obstruccions a l'estómac (núm. 134) i contagi (núm. 139).

De vegades se'n diu "*calentura lenta*" (núms. 137 i 170) o "*calenturilla lenta*" (núm. 182), i qui la pateix té també malalties de pit: "*padeció del pecho y esputo de sangre*" i "*una sufocación en el pecho*", respectivament.

Veiem també una "*calentura inflamatoria*" (núms. 105 i 107) i unes "*fiebres inflamatorias*" (núms. 140 i 141), així com un cas de "*calenturas pútridas*" (núm. 144) que van provocar la mort del malalt en vuit dies, i dues "*fiebres pútridas*": fra Vicent Domènech (núm. 142), que mor en 21 dies, i fra Felip Sauch (núm. 168), afectat també de "*humor salado*".

Carboncle

Només fra Josep Pàmies, natural de Corbera, pateix d'un "*carbunclo en la garganta*" que li ocasionà la mort en "*solos quatro días*" l'any 1782 (núm. 117).

Còlera-morbo asiàtic

Fra Josep Barjau (núm. 181) mor el 15 de setembre del 1834 d'aquesta malaltia. Potser n'hi va haver més, però la supressió del Convent l'any següent devia impedir la continuació del llibre d'òbits.

Còlic

Fra Francesc Morell (núm. 179) pateix d'un "*cólico mezclado de bómito y dolores agudísimos*"; mor el 3 de maig del 1832 de pulmonia.

Contagi

S'hi consignen un total d'11 casos sota aquesta denominació, que en realitat designa la febre groga.

El primer cas, datat el 16 d'agost del 1804 (núm. 139) va deslligat de la resta. Es tracta de fra Pere Roca, natural d'Alforja, que viatjava cap al Puerto de Santa María per passar al Col·legi de San Carlos de Paraguay com a missioner, però es va contagiar en fer escala a Màlaga i va morir en el vaixell que el duia a Càdis.

Els deu casos restants són tots ocasionats per l'epidèmia del 1821 (núms. 155-164) i van del 7 de setembre al 5 d'octubre. Els números 165, 166 i 167, dels quals no consta la causa de la mort, també podrien ser afectats pel contagi.

En una anotació a les pàgines 97 i 98 consta explícitament que l'epidèmia és de febre groga:

"A últimos de agosto del presente año de 1821 se encendió en esta ciudad de Tortosa la epidemia de la fiebre amarilla, que tuvo principio en unos barcos del puerto de Barcelona y se trasladó a esta ciudad por un individuo de la misma indiscreto con unos percales que compró ... Los estragos de esta epidemia no huvieran sido mayores con la peste, los que van siguiendo en este día 27 de setiembre aunque con disminución".

Dolors nefrítics

Vegeu "ronyó".

Erisipela

Un sol cas, el de fra Joan Porqueres (núm. 180), natural de la Morera, que va morir el 3 de juny del 1832.

Estómac

Sota aquest epígraf agrupem casos diversos. Cronològicament, el primer és el de Josep Beltran, mort l'11 de febrer del 1787 (núm. 122). Consta descrit com a "*enfermedad de estómago que padeció por espacio de tres meses*" i que se li va complicar amb una icterícia, vòmits freqüents i, el darrer dia, desmais que el varen deixar sense parla.

Un altre cas és el de fra Benet Beltran (núm. 134), mort el 2 de juliol del 1802 d'unes "*obstrucciones en el estómago*" sobrevivint només 8 dies amb febre i tot.

Finalment, tenim una "*relajación de estómago*" en 4 ocasions (núms. 150, 169, 176 i 177), amb vòmits i fins i tot "*flatos y dolores agudísimos*". Fra Antoni Lajunta, d'Aldover, després de passar tres mesos en aquesta situació, mor finalment d'una hidropesia.

Febre

Sempre apareix citada com a inflamatòria o pútrida. Vegeu l'epígraf "*calentura*". Quan es refereix a la febre groga vegeu "contagi".

Fetge

En el cas de fra Jaume Lluís, mort l'any 1785 (núm. 119), tenim una quarantana que es complica amb icterícia i, finalment, amb "*unas calenturas muy fuertes con dolor en el costado y esputo sanguíneo*", diagnosticant una "*inflamación del hígado*" que li ocasionà la mort.

Troblem una altra icterícia l'any 1787, quan mor en Josep Beltran (núm. 122), el qual pateix d'una "*enfermedad de estómago*" amb vòmits freqüents, fins que l'11 de febrer li agafen uns desmais que el porten finalment a l'agonia.

Fístula

Fra Pere Arbonés (núm. 126) mor el dia 8 de juliol del 1791 d'una "*fístula o caverna en el ano*", patint també d'una "*calentura continua*". Pot relacionar-se amb un "*tumor mal curado*" que fins i tot li va impedir d'estudiar en el Convent de Figueres i es va haver de dedicar a fer de Mestre d'estudiants en el Convent de Tortosa.

Gota

Hi ha dos casos de gota (núms. 128 i 163), però les persones afectades moren d'apoplexia en un cas i de febre groga l'altra, els anys 1793 i 1821, respectivament.

Hidropesia

En una sola ocasió (núm. 177), acompanyada de "*relaxación de estómago*" i dolors molt intensos.

Hipocondria

En el cas de fra Vicent Berenguer (núm. 108), una hipocondria que va patir molts anys li va ocasionar una calentura que el portà a la mort en 1772.

Deu anys més tard, fra Joan Ximeno (núm. 116) mor d'una "*hipocondria exaltada*" complicada amb una sufocació de pit.

Humor salat

De les tres ocasions en què trobem persones que pateixen d'humor salat només en una es dona com a causa directa de la mort (núm. 132), mentre que les altres dues es compliquen amb una apoplexia (núm. 138) i una "*fiebre pútrida*" (núm. 168).

Icterícia

Vegeu "fetge".

Inapetència

Hi ha tres casos d'inapetència, dos dels quals acaben amb el pacient: "*fue poco a poco extenuándose*" (núm. 115) i "*tuvo de rendirse a la cama por su mucha debilidad*" (núm. 124).

El cas restant pateix de "*melancolía e inapetencia*" (núm. 133), després d'haver passat unes tercianes; mor sol a la seva cel·la ofegat per un vòmit de sang.

Inflamació

Aquesta referència la trobem en tres ocasions, aplicada a qüestions diverses. La primera a la mort de Joaquim Miralles, el 4 de novembre de 1775 (núm. 111), quan en patir unes tercianes "*passó a inflamación interna*", de resultes de la qual va morir.

La segona és la inflamació de fetge de fra Jaume Lluís, amb calentura, dolors al costat i "*esputo sanguíneo*" (núm. 119).

Finalment, fra Lluç Sansano mor el 12 de desembre del 1827 després d'un "*resfriado mal curado*", patint d'una "*pulmonía o inflamación*" (núm. 173).

Mania

Fra Tomàs Sunyer, mort el 1786 (núm. 121), va patir durant cinc mesos d'una "*especie de manía complicada con alguna lessión del cerebro*". També va començar a "*hincharse por todo el cuerpo*", fins que el dia 1 de juliol va haver de romandre al llit i va morir tres dies després.

Malenconia

Una "*prolongada y suma melancolía*" va acabar amb la vida de fra Joan Garcia, sense altra afecció (núm. 113). En els altres dos casos, uns dolors nefrítics (núm. 120) i una terciana (núm. 133) acaben provocant una malenconia que acompanya el malalt fins a la mort.

Obstrucció a l'estómac

Vegeu "estómac".

Paludisme

Tenim dues tercianes els anys 1775 i 1801. El primer evoluciona cap a una inflamació interna (núm. 111) i al segon li provoca "*una profunda melancolía e inapetencia*" (núm. 133), morint ofegat per un vòmit de sang.

Una "*quartana muy molesta*" és la malaltia de fra Jaume Lluís (núm. 119), que pateix també icterícia i calentures molt fortes "*con dolor en el costado y esputo sanguíneo*" que, segons el metge, era una inflamació del fetge que li va ocasionar la mort.

Pedra

Vegeu "ronyó".

Pit

Generalment no es concreta la mena d'afecció que pateix l'individu. Es diu que va patir "*del pecho*" (núms. 112 i 129) o en tot cas "*del pecho y esputo de sangre*" complicat amb una "*calentura lenta*" (núms. 137 i 170).

Fra Joaquim Ferrer (núm. 104) va morir "*de un fluxo de sangre que le dió al pecho*".

Hi ha dos casos de sufocació de pit, complicada amb una hipocondria en el cas de fra Joan Ximeno (núm. 116) i amb una "*calenturilla lenta*" en el de fra Joan Fabregat (núm. 182).

Finalment, fra Silvestre Arcos pateix una "*tos penosíssima*" i, empitjorant cada cop més, mor "*acometido de recias calenturas*" (núm. 127).

Pulmonia

En dues ocasions la mort ve ocasionada per una pulmonia sense cap altra explicació (núms. 103 i 178). Però hi ha dos casos més: l'any 1827 fra Lluç Sansano mor d'una pulmonia a conseqüència d'un "*resfriado mal curado*" (núm. 173), mentres que fra Francesc Morell (núm. 179) va patir de "*cólico mezclado con bómito y dolores agudísimos*" fins que va morir de pulmonia.

Quartana

Vegeu "paludisme".

Refredat

Troblem dos cops un "*resfriado mal curado*" que acaba complicant-se amb altres afeccions més greus, com ara una "*calenturilla*" i la tisi (núm. 123) o una pulmonia (núm. 173).

En el cas de fra Pere Roca, que mor de contagi, els inicis de la malaltia van ser confosos amb un refredat fins que es va manifestar la febre groga (núm. 139).

Relaxació d'estómac

Vegeu "estómac".

Retenció d'orina

Vegeu "ronyó".

Ronyó

Una "*enfermedad de piedra*" acaba en deu dies amb la vida de fra Gabriel Pueyo (núm. 101).

Fra Pere Guinart passa diversos anys amb "*dolores ... nephryticos*" i "*evacuaciones ... de sangre*" fins que, afectat d'una "*profundissima melancollia*", mor el 1786 (núm. 120).

Finalment, fra Antoni Arassa mor d'una retenció d'orina que pateix per uns quants anys (núm. 125).

Sufocació de pit

Vegeu "pit".

Terciana

Vegeu "paludisme".

Tifus

En una sola ocasió trobem una defunció ocasionada per un "*tabardillo*", l'any 1773 (núm. 109).

Tisi

Fra Antoni Anglada (núm. 123) és declarat tòxic, patint una "*calenturilla*" provocada per un refredat mal curat. Mor súbitament amb un vòmit de sang.

Tos

Vegeu "pit".

Tumor

Hi ha un cas d'un "tumor mal curado" sense especificar en quina part de cos, però segurament relacionat amb una "fistola o caverna en el ano" que li ocasionava grans molèsties. Acaba que ha de romandre al llit i mor amb una calentura contínua (núm. 126).

Vòmit

Els casos de vòmit apareixen relacionats amb malalties d'estómac (núms. 122, 150, 169 i 176) i en una ocasió amb còlics i dolors molt aguts (núm. 179).

Pel que fa a vòmits de sang, una vegada es relaciona amb la tisi (núm. 123) i en una altra no es dona cap més referència (núm. 131).

Altres causes

Un últim grup en aquest llistat està format per les morts violentes i les ocasionades per accidents.

El cas més antic és el de fra Francesc Terrades (núm. 110), que va morir a conseqüència d'una caiguda a la seva cel·la, a l'edat de 81 anys, havent-se ferit greument en una cama.

Troblem també dos ofegats: el donat Tomàs Escudé mor "aogado en la Fontcalda" el 1795 (núm. 130) i fra Salvador Subirats s'ofega el 1809 "de una cayda en una asequia" (núm. 143).

Finalment, l'únic cas de mort violenta correspon a fra Josep Puig (núm. 147), el qual va ser mort als Ports per les tropes napoleòniques l'any 1811.

Remeis i tractaments dels malalts

Generalment no s'especifica el tractament ni els remeis concrets amb què s'intenta guarir els afectats per la malaltia.

De vegades es fa alguna referència sense entrar en detall: "tomando remedios para uno y otro accidente" (núm. 119), "con los remedios dió lugar para que recibiese todos los Santos Sacramentos" (núm. 153), "frustrados todos los remedios" (núm. 170), "se le aplicaron los remedios" (núm. 171). I un sol cop es parla del subministrament d'"alguna medicina" (núm. 169).

En una ocasió trobem que es volia combatre una "enfermedad de piedra" prenent banys d'aigües (núm. 101).

Més freqüentment, es vol ajudar al pacient fent-lo tornar a la seva terra o ciutat natal: "para convalecer de una ... melancolía" (núm. 113); "por si allá encontraría algún alivio" i "por si hallaría allí algún consuelo entre sus hermanos" (núm. 120); "esperando que el suelo nativo le corrigiese o aliviase" (núm. 125); "buscando alivio y remedio a su accidente" (núm. 127); "a convalecer o curarse de sus calenturas" (núm. 151).

En realitat, només una vegada es fa referència a una millora gràcies a aquest retorn al seu lloc d'origen. És el cas de fra Pere Arbonés, natural de Tortosa, que del convent de Figueres ha de passar al de Jesús "en donde cobró algo de fuerzas". Aleshores es va instal·lar al convent de la Bisbal "pero a pocos meses hubo de retirarse otra vez a este Convento", fins que acaba morint d'una calentura (núm. 126).

Troblem també dues referències a l'administració de brou a un afectat d'apoplexia (núm. 128) i a un malalt de relaxació d'estómac (núm. 169). Cal advertir que a aquest últim en realitat li provocava més malestar i vòmits.

Per acabar, destaquem la descripció de la mort de fra Vicent Armengol, el qual va patir un "accidente apoplético" quant estava amb ell l'infermer. Aquest va

reaccionar ràpidament fent-li "las sangrías por hallarse casualmente con la lanceta", cosa que no va evitar, però, que quedés "bastantemente lisiado, de manera que aunque podía ir por sí solo con algun trabaxo, quedó ya impedido para todo lo demás". Mor un any i mig més tard, després d'un procés de deteriorament de la seva salut (núm. 128).

A continuació, afegim la relació dels religiosos difunts corresponent al període 1767-1835, el més complet, amb la descripció textual de les causes de la mort.

RELACIÓ DELS RELIGIOSOS DIFUNTS EN EL CONVENT DE JESÚS DE TORTOSA ELS ANYS 1767 A 1835

101	<i>fra Gabriel Pueyo Monroyo (Terol), s.d. Valdealgorfa, 29-agost-1768</i>	<i>"...encasa de su hermano, murió después de diez días de enfermedad de piedra ... por ocasión de haver ido en dicha villa a tomar los baños de las aguas de Quinto."</i>
102	<i>fra Francesc Cartes Tortosa, 1704 Tortosa, 24-juliol-1769</i>	<i>"...después de mes y medio de calentura, que aexcepción de los 15 días últimos pasó sin hazer cama, murió del accidente de asma que de muchos años padecía..."</i>
103	<i>Tomàs Farnós, donat Benifallet, s.d. Tortosa, 6-gener-1770</i>	<i>"...murió de una pulmonía..."</i>
104	<i>fra Joaquim Ferrer Batea, 3-juliol-1747 Tortosa, 25-desembre-1770</i>	<i>"...de un fluxo de sangre que le dió al pecho..."</i>
105	<i>fra Francesc Llombart Tortosa, 1704 Tortosa, 25-febren-1771</i>	<i>"...de una calentura inflamatoria..."</i>
106	<i>fra Joan Subirats Mas de Barberans, juny-1697 Tortosa, 15-desembre-1771</i>	<i>"...de calentura..."</i>
107	<i>fra Josep Moliner (Dionís) Vistabella (València), 1726 Tortosa, 9-gener-1772</i>	<i>"...de calentura inflamatoria..."</i>
108	<i>fra Vicent Berenguer Tivissa, gener-1708 Tortosa, 31-octubre-1772</i>	<i>"...de calentura originada de Hipocondria que muchos años padeció..."</i>
109	<i>fra Gabriel Zelma Beseit, febrer-1751 Tortosa, 19-octubre-1773</i>	<i>"...de tabardillo..."</i>
110	<i>fra Francesc Terrades Figueres, febrer-1694 Tortosa, 29-juliol-1775</i>	<i>"...de resultas de una caída que tuvo en la celda de su habitación, en que se maltrató una pierna..."</i>
111	<i>Joaquim Miralles, donat La Galera, 1746 Tortosa, 4-novembre-1775</i>	<i>"Su enfermedad fue al principio de tercianas y sin poder recobrar pasó a inflamación interna, y murió en breve..."</i>
112	<i>Joan Boldó, dona Horta, 1703 Tortosa, 4-febren-1776</i>	<i>"Su enfermedad fue del pecho..."</i>

- 113 *fra Joan Garcia*
Ribarroja, abril-1726
Ribarroja, 25-juny-1777   *"Fue natural de...Ribarroja, a la que...avía ido para convalecer de una prolongada y suma melancolía que, lentamente, le fue consumiendo y sin mezcla de otro accidente alguno cerró la cláusula de sus días."*
- 114 *fra Domènec Foguet*
Tortosa, setembre-1701
Tortosa, 28-març-1780   *"...de una apoplegia..."*
- 115 *fra Carles Pol*
Calaceit, 13-juliol-1706
Tortosa, 9-març-1782   *"Su enfermedad fue una grande inapetencia que le duró más de cuatro meses, en que fue poco a poco extenuándose."*
- 116 *fra Juan Ximeno, llec*
Jaganta Terol 20-gener-1722
Tortosa, 16-març-1782   *"Su enfermedad fue una hipocondria exaltada con sufocación de pecho, que le duró mucho tiempo y no hizo cama hasta tres días antes de morir."*
- 117 *fra Josep Pàmies, llec*
Corbera, 22-maig-1704
Tortosa, 26-setembre-1782   *"Su enfermedad fue un carbunco en la garganta que le duró solos quatro días."*
- 118 *fra Bernardí Suñer (Jacint)*
Batea, 27-abril-1713
Tortosa, 11-novembre-1782   *"Día 15 de octubre...le asaltó una apoplegia de la que quedó baldado del lado izquierdo, pero no perdió los sentidos; y poco a poco llegó al último de su vida."*
- 119 *fra Jaume Lluis*
Paüls, 3-març-1734
Tortosa, 4-maig-1785   *"Padeció una quartana muy molesta desde el mes de agosto de 1784. Con algunas, aunque pocas, interrupciones, al fin amaneció lleno de histericia sin perdonarle las sesiones acostumbradas y, tomando remedios para uno y otro accidente, le acometieron unas calenturas muy fuertes con dolor en el costado y esputo sanguíneo que, según juicio del médico, era una inflamación del hígado, de la qual murió."*
- 120 *fra Pere Guinart*
Reus, 14-febren-1754
Riudoms, 2-març-1786   *"Padeció de algunos años dolores juzgados nephryticos por algunos médicos, aunque no avía experimentado más evacuaciones que de sangre. Pero desde el otoño ... de 1785 avían ya aumentádose sobremanera los dichos dolores y efectos, en tanto que no hallando quietud ni de día ni de noche, ni remedio ni alivio alguno en las medecinas, pasó antes de Navidad...a la villa de Reus, por si allá encontraría algún alivio; pero procediendo siempre de mal en peor, pidió le llevassen al convento de Riudoms, por si hallaría allí algún consuelo entre sus hermanos, en donde, recibiendo mayores auges su accidente y aviéndose apoderado de él una profundíssima melancolía, llegó a los últimos periodos de su vida."*
- 121 *fra Tomàs Sunyer*
Tortosa, 6-desembre-1718
Tortosa, 4-juliol-1786   *"Padeció por espacio de cinco messes una especie de manía complicada con alguna lesión del cerebro en que unas vezes pedía le administrassen el viático, otras confesión para morir en qualquier hora de la noche y otras cosas a este tenor; hasta que empezando a hincharse por todo el cuerpo y postrándose en la cama el día primero de julio, el día 4 dió su espritu al Señor."*
- 122 *fra Josep Beltran*
Tortosa, 23-octubre-1707
Tortosa, 11-febren-1787   *"...de una enfermedad de estómago que padeció por espacio de tres meses; se le siguió una tyrcia? tan exaltada que no hubo medio para curarla; a ésta se le ajuntó un vómito muy frecuente que le extenuó tanto que en breves días le desfiguró que parecia un difunto, aún andando las calles de la ciudad; ... el día 10 se quedó*

- en cama por el atropellamiento del vómito, pero siempre muy sereno de cabeza y muy expedito del habla. El día 11, a las 7 de la mañana, le visitó el médico ... se dejó un rato en quietud, quando luego le cogió un desmayo ... volvió en sí y animándole a que se reconciliase le repitió otro desmayo que no tenía acción. Bolvió ... y llamándole y exortándole no pudo sacar una palabra, y en este tiempo se pasó luego a la agonía..."
- 123 fra Antoni Anglada
Fonteta, 19-juny-1748
Tortosa, 8-juliol-1788
"...de un resfriado mal curado ... se le puso una calenturilla que le detuvo en cama sin aumentar ni disminuir ... Fué declarado tysico. En el sobredicho día ... de repente le sobrevino un vómito de sangre y se quedó muerto."
- 124 fra Pere Ferrer, llec
Ulldecona, 1709
Tortosa, 21-setembre-1789
"...una suma inapetencia con pujos que le duraron muchos meses, permitiéndole ir por el convento hasta que tuvo de rendirse a la cama por su mucha debilidad que, aumentándose de día en día, le llevó al fin y término de su vida."
- 125 fra Antoni Arassa
Tortosa, 22-setembre-1722
Tortosa, 8-juny-1791
"... retención de urina, cuyo accidente padeció por espacio de algunos años antes ..." Estava al Convent de Móra i és passat al de Tortosa amb motiu de la seva malaltia "... esperando que el suelo nativo le corrigiesse o aliviassse ..."
- 126 fra Pere Arbonés
Tortosa, 15-juliol-1752
Tortosa, 8-juliol-1791
"...de resultas de un tumor mal curado que tuvo en aquel Convento (Figueres) le fue preciso ... venirse por Maestro de estudiantes a este Convento, en donde cobró algo defuerzas, sin embargo de haver de sufrir las molestias de una fistola o caverna en el ano. Pidió la continuación de la misma lectura en el Convento de la Bisbal, que se le concedió; pero a pocos meses huvo de retirarse otra vez a este Convento ... y aumentándose de cada día su penoso accidente, tuvo que rendirse a la camay, debilitándose de cada día, frustrados todos los remedios, al fin, a la fuerza de una calentura continua rindió su último aliento."
- 127 fra Silvestre Arcos
Horta, 31-deseembre-1766
Horta, 31-octubre-179
"...possetdo de una tos penosíssima, la que no le dexó hasta la muerte, subióse a la villa de Horta, buscando a Ialivio y remedio a su accidente; pero caminando de mal en peor y acometido de recias calenturas, al fin pagó el común tributo a la muerte."
- 128 fra Vicent Armengol
Tortosa, 11-febrer-1716
Tortosa, 3-febrer-1793
"...cosa de año y medio antes de su muerte, estando detenido en la celda a causa del mal de gota que padecta ya de algunos años y estando presente el enfermero, le acometió repentinamente un accidente apoplético, a que acudió pronto dicho enfermero con las sangrías por hallarse casualmente con la lanceta ...y, aunque pudo precaver la ruina que amenazava con la prontitud del remedio, no pudo impedir que quedasse bastantemente lisiado, de manera que aunque podía ir por sí solo con algún trabaxo quedó ya impedido para todo lo demás. En este estado permaneció deteriorando siempre con el tiempo ... hasta queel rigor delinvierno le impidió totalmente el moverse de la celda ... Pero el dicho día tres por la tarde ... haviendo baxado el enfermero a subirle un poco de caldo, al bolver le encontró que estava ya agonizando ..."

- 129 fra Pau Araza
Tortosa, 28-gener-1740
Tortosa, 22-gener-1795
“...su quebrantada salud le impidió el poder acabar la carrera de Lector Conventual “a jure”. Vino últimamente a este Convento y entrando en casa su hermano, rector entonces de la parroquia de San Jaime, para recuperar su salud, se fue agravando más la enfermedad de pecho que padecía, y entregó su espíritu al Señor.”
- 130 Tomàs Escudé, donat
Gandesa, s.d.
Fontcalda, 14-agost-1795
“... aogado en la Fontcalda...”
- 131 fra Josep Grau
Ulldedecona, 20-setembre-1773
Ulldedecona, 1-novembre-1797
“Fue a recobrar en casa de sus padres de un vómito de sangre que padecía, y no pudiendo recobrar entregó su espíritu al Señor.”
- 132 fra Francesc Riba
Tortosa, 4-novembre-1745
Tortosa, 15-novembre-1798
“...una irrupción de humor salado por todo el cuerpo, en la que apurados todos los remedios, hubo de pagar el común tributo a la muerte...”
- 133 fra Joaquim Ochando, llec
La Cènia, 7-setembre-1748
Tortosa, 2-març-1801
“Fue cogido de unas tercianas ... Le quedó después una profunda melancolía e inapetencia. No hacía cama ni visitava médico. Dicho día entre 2 y 3 de la tarde se halló sentado fuera de la cama con un orinal entre las manos para coger la sangre, cuyo vómito le ahogó, sin hallarse alguno presente.”
- 134 fra Benet Beltran
Tivenys, 16-març-1730
Tortosa, 2-juliol-1801
“Obstrucciones en el estómago ocasionaron su última enfermedad, que no duró más que unos 8 días con calentura...”
- 135 fra Vicent Ballester
Calaceil, 19-març-1730
Tortosa, 22-gener-1802
“Dos años y medio antes de morir fué acometido de un accidente apoplético, que por último le postró en cama, privó del uso de los miembros y de la expedición en el hablar.”
- 136 fra Joan Segura
El Pinell de Brai
8-octubre-1721
Tortosa, 30-maig-1803
“Tuvo la voz muy sonora para cantar missas y las divinas alabanzas, sin embargo de haberle faltado al último todos los dientes y muelas. Conservó mucha robustez hasta que últimamente le cogió un accidente apoplético que en pocos días le hizo pagar con mucha resignación el común tributo a la muerte.”
- 137 fra Josep Escarceller
(Simon)
Tortosa, 24-gener-1770
Tortosa, 11-març-1804
“Padeció por algunos años del pecho y esputo de sangre, hasta que acometido de una calentura lenta con mucha paciencia y resignación pagó el común tributo a la muerte”.
- 138 fra Josep Pau
Tortosa, 1-març-1742
Tortosa, 17-abril-1804
“Padeció por muchos años de humor salado. Tres meses antes de morir experimentó alguna tentativa de accidente apoplético. Vino después el día solemne de Jueves Santo: se hallava impedido para poder baxar por sí solo a la Yglesia ... hasta que el 16 de abril ... le cogió de lleno el accidente apoplético, perdiendo enteramente el habla ... y luchando con la muerte hasta después de medianoche, entregó su alma en manos del Criador...”
- 139 fra Pere Roca
Alforja, 31-gener-1778
entre Málaga i Cadis
16-agost-1804
“...murió entre Málaga y Cádiz, navegando para el Puerto de Santa Marta en calidad de misionero para el Colegio de San Carlos de Paraguay ... Llegados a Málaga para el día 2 de agosto saltaron en tierra ... Permanecieron allí a bordo hasta el 12 ... mas el Padre Pedro herido ya del contagio, que después hizo grande estrago en aquella

- ciudad. Havía la noche antes dormido en el barco al sereno motivado del excesivo calor, cosa que hasta entonces no había egecutado y se halló por la mañana cargada la cabeza, y con algo de calentura. Se pensó sería sólo un resfriado y se dieron a la tarde a la vela ... La calentura fue aumentando, y dió symptomas nada equívocos de contagio, tan egecutivo, que al día quatro arriba dicho le quitó la vida."*
- 140 *fra Antoni Roger, llec Figueres, 12-febrer-1742 Tortosa, 14-juny-180* *"...asaltado de fiebres inflamatorias, resistiendo éstas a todos los remedios, ... con mucha resignación pagó el común tributo a la muerte."*
- 141 *fra Antoni Pegueroles Aldover, 17-gener-1734 Tortosa, 31-deseembre-1805* *"Su última enfermedad la causaron fiebres inflamatorias. El día 23 por la noche hizo colación en el refitorio con la Comunidad, mas por la mañana ya no se levantó, sintiéndose herido. Le aplicaron los correspondientes remedios, a los que resistiendo el mal, le hizo pagar el común tributo a la muerte."*
- 142 *fra Vicent Domènech Puebla, 17-març-1763 Tortosa, 7-abril-1809* *"Le dió la última enfermedad que fué ocasionada de fiebres pútridas, y a los 21 días de su enfermedad ... entregó su espíritu al Criador."*
- 143 *fra Salvador Subirats Tortosa, 1731 s.l.,26-maig-1809* *"Su muerte fue ocasionada de una cayda en una asequia en donde le encontraron ahogado."*
- 144 *fra Lluís Beltran Tivenys, 1755 Tortosa, 13-juny-1809* *"Su muerte ocasionada de unas calenturas pútridas le obligaron a entregar el común tributo a la muerte en el día octavo de su enfermedad..."*
- 145 *fra Miquel Cadaus s.l., 1770? Tortosa, 3-juliol-1810* *No consta.*
- 146 *fra Baptista Benera Tortosa, s.d. Vallderroures, 5-gener-1811* *No consta.*
- 147 *fra Josep Puig Arnes, s.d. Ports, 1811* *"...pasadas a dicha villa (Arnes) las tropas enemigas buscó su asilo en el puerto, donde hallado casualmente por ellas le mataron."*
- 148 *fra Bonaventura Garcia Tortosa, 1735? Tortosa, 1811* *No consta.*
- 149 *fra Marià Cid La Cènia, 1741? Tortosa, 1811* *No consta.*
- 150 *fra Joaquim Sabater Gandesa, 1745? s.l. 18-abril-1815* *"Su última enfermedad fue una relajación de estómago, de que se le siguieron bñmitos casi continuos."*
- 151 *fra Sebastià Blanc s.l., s.d. Roquetes, 22-agost-1815* *"...havía venido a convalecer o curarse de sus calenturas."*

- 152 *fra Josep Rafals*
Nonasp, 23-gener-1735
s.l., 3-març-1816 *No consta.*
- 153 *fra Josep Valls*
Móra d'Ebre, s.d
Tortosa, 14-octubre-1818 *"...acometido de un accidente apoplético que al principio lo privó de la razón, pero después con los remedios dió lugar para que recibiese todos los Santos Sacramentos..."*
- 154 *fra Dionis Sabater*
La Pobla de Benifassà, 1781
Tortosa, 7-gener-1820 *"...después de tres meses de enfermedad ... y conservó el conocimiento claro y despejado hasta su último aliento."*
- 155 *fra Andreu Verge*
Bel (València), 1761?
Tortosa, 7-setembre-1821 *"...herido del contagio..."*
- 156 *fra Francesc Subirats*
Tortosa, 1766
Tortosa, 14-setembre-1821 *"...contagiado..."*
- 157 *fra Tomàs Roch*
Tortosa, 1781?
Plana de Daina (?),
17-setembre-1821 *"...atacado del contagio..."*
- 158 *fra Sebastià Adell*
Falçet, 1791
Tortosa, 22-setembre-1821 *"...herido del contagio..."*
- 159 *fra Dtego Moya*
Miravale (Terol), 1771?
Tortosa, 28-setembre-1821 *"...atacado del contagio..."*
- 160 *Vicent Brusca, donat*
Ulldecona, 1793?
Tortosa, 28-setembre-1821 *"...herido del contagio..."*
- 161 *fra Isidre Tobias*
Gandesa, 1781?
Tortosa, 3-octubre-1821 *"...herido también del contagio..."*
- 162 *fra Agustí Querol*
Ulldecona, 1775?
Tortosa, 4-octubre-1821 *"...herido del contagio..."*
- 163 *fra Carles Ayguas*
Calaceit, 1772?
Tortosa, 5-octubre-1821 *"...herido del contagio ... despreciando con valor el achaque de la gota que frecuentamente le molestaba..."*
- 164 *Narcís Serra, donat*
Ulldecona, 1795?
Tortosa, 5-octubre-1821 *"...herido de contagio..."*
- 165 *Francesc Alcon, donat*
El Pinell de Brai, 1789?
Tortosa, 11-novembre-1821 *No consta.*
- 166 *fra Jaume Bosch*
Terrassa, 1789?
Tortosa, 15-febrer-1822 *No consta.*

- 167 *fra Sebastià Franquet*
Vilaplana, s.d.
Tortosa, 21-juny-1823 *No consta.*
- 168 *fra Felip Sauch, llec*
Ulldecona, 13-setembre-1753
Morella, 15-juliol-1823 *"Su última enfermedad consistió en que a los primeros días del mes de julio se sentía le molestava más de lo regular el humor salado, cuya enfermedad o accidente padecía cuando unos días después se vió atacarle una fiebre pútrida con que pagó el común tributo de la muerte."*
- 169 *fra Jaume Tuset*
Tivissa, 21-febrer-1774
s.l., 12-octubre-1823 *"...una relajación de estómago, de que se le siguieron vómitos y estos accidentes, según se experimentó, se le aumentaban al tomar caldo o alguna medicina y, pasando a ser casi continuos, hubo de pagar el común tributo a la muerte."*
- 170 *fra Gabriel Barenys*
Maspujols, 1-març-1771
s.l., 11-deseembre-1823 *"Padeció por algunos años del pecho y esputo de sangre, hasta que al fin acometido de una calentura lenta y debilitándose de cada día, frustrados todos los remedios, acabó la carrera de su vida..."*
- 171 *fra Raimon Pasqual*
La Fatarella, 1770?
s.l., 19-deseembre-1823 *"...le acometió un accidente apoplético de que al principio no se temían malas resultas, pues conservava tal qual despejada la razón y el habla ...; con esto se pasaron dos o tres días hasta que después se le aplicaron los remedios, pero sin fruto, pues agravándose más su enfermedad pagó el común tributo a la muerte..."*
- 172 *fra Francesc Argilaga*
sl., s.d.
Tortosa, 23-deseembre-1825 *"...fue acometido del accidente apoplético quedando enteramente privado de los sentidos...con que...a pocas horas entregó su espíritu al Señor."*
- 173 *fra Lluc Sansano*
Ulldecona, s.d.
s.l., 12-deseembre-1827 *"...de un resfriado mal curado, le sobrevino después una pulmonía o inflamación de la que...terminó la carrera de su vida..."*
- 174 *fra Isidre Montaner*
Vinebre, 1761?
Tortosa, 28-maig-1829 *"...pasó a la villa de Ulldecona...y verificando (como a buen religioso) este viage a pié, por hallarse ya en avanzada edad de 68 años y a más dominado de una accidente habitual, experimentó un notable trastorno en su salud, como que a los cinco días de su regreso al Convento, fué acometido de un accidente apoplético, del qual murió..."*
- 175 *fra Vicent Pau*
Tortosa, 1744?
s.l., 16-juliol-1829 *"...fue acometido de una fuerte apoplegia, de la qual murió."*
- 176 *fra Salvador Gisbert*
Tortosa, s.d.
Tortosa, 8-gener-1830 *"Su última enfermedad fue una total relajación de estómago, de que se le siguieron dolores, flatos y bómitos...hasta que asaltado de un fuerte y agudo dolor pagó el común tributo a la muerte."*
- 177 *fra Antoni Lajunta, llec*
Aldover, s.d.
Tortosa, 12-octubre-1830 *"Su última enfermedad fue una relajación de estómago, de que se le siguieron flatos, y dolores agudísimos...por espacio de casi tres meses, al fin de los cuales murió de una hidropesta."*
- 178 *fra Miquel Piquer, llec*
Jorjas (Aragó), s.d.
Tortosa, 7-juny-1831 *"Su última enfermedad fue una pulmonía, de la qual murió."*

- 179 fra Francesc Morell
La Granadella, s.d.
Tortosa, 3-maig-1832
"Su última enfermedad comenzó por un cólico mezclado con bómitoy dolores agudísimos...y terminó con una pulmonade la qual murió."
- 180 fra Joan Porqueres, llec
La Morera, s.d.
Tortosa, 3-juny-1832
"Murió de una erisipela."
- 181 fra Josep Barjau
Xerta, s.d.
Tortosa, 15-setembre-1834
"Su última enfermedad fue el cólera-morbo asiático..."
- 182 fra Joan Fabregat
Miravet, s.d.
Tortosa, 1-juny-1835
"Su última enfermedad fue una calenturilla lenta y al fin fue asaltado de una sufocación en el pecho, de la qual murió."
- 183 fra Fèlix Fuster
Ulldecona, s.d.
Tortosa, 12-juliol-1835
No consta

#

Libro de Obitos del Con- vento de S. Bernabé de Jesus de Tortosa, en el qual se hallarán escri- tos los Religiosos, que de este Convento muriéron, desde el año 1587.

Se advierte, que en poder del R. P. Diffn. Recoleto, queda-
rá un libro principal, y de forma mayor, en q. se halla-
rán continuados, no sólo los Religiosos Recoletos Difuntos;
si que tambien, la Sexie de los q. tomaron, y el 1.º habito,
y profesaron en Nra. Sta. Recoleccion. Y en este Inque-
rito, se suplica al R. P. Superior, o Procurador, que luego q. se
reciebre alguno ^{Religioso} difunto, se digne dar aviso al R. P. Diffn.,
noticiándole del dia, mes, año, y circunstancias del Obito
del Religioso, para q. lo pueda continuar el R. P. Diffn. en
su libro; y este pueda informar al Convento el dia de la pro-
fession, y patria del Religioso difunto, en caso de necesi-
tarse.

Sea todo á Mayor gloria de Dios Nro Señor,
honor de la Sta. Recoleccion, y sufragio de nue-
stros Amados Hermanos Difuntos. Amen.

